

Vuoden 2015 talousarviolaadinnan kehys

VD/5225/02.01.00.00/2014
KN/PM/PiO/PH

Suomen talouden arvioidaan kääntyvän hitaaseen vientivetoiseen kasvuun syksyllä 2014. Kun vuonna 2013 bruttokansantuote laski 1,4 prosenttia, arvioi valtiovarainministeriö talouden kasvavan 0,5 prosenttia vuonna 2014. Tulevina vuosina bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan noin 1,5 prosentin verran. Kuluttajahintojen arvioidaan nousevan noin 1,5 prosenttia vuonna 2014 ja vauhdittuvan lähes kahteen prosenttiin tulevina vuosina.

Ansiotasoa kasvaa 1,3 prosenttia vuonna 2014 ja kääntyy hienoiseen kasvuun tulevina vuosina. Hintojen nousu yhdessä kiristyvän verotuksen kanssa aiheuttaa sen, että reaaliansioiden kehitys on jopa miinusmerkkinen vuosina 2014 ja 2015. Palkkasumma kasvaa valtiovarainministeriön arvion mukaan 1,3 prosenttia vuonna 2014 ja 1,8 prosenttia vuonna 2015. Työttömyysaste kääntyy vuoden 2014 8,4 prosentin tasosta (Tilastokeskus) lievään laskuun tulevina vuosina.

Ammattikorkeakoulujen rahoituksen siirto valtiolle vähentää kuntien ja kuntayhtymien valtionosuuksia 455 miljoonalla eurolla vuodesta 2015 lukien. Valtionosuusleikkaukset yhteensä ovat noin 1,3 miljardia euroa vuonna 2015. Kuntien valtionavut yhteensä ovat 9,6 miljardia euroa vuonna 2015, 840 miljoonaa euroa vuotta 2014 vähemmän. Vuoden 2015 alusta osa yli 300 päivää työmarkkinatuella olleiden pitkäaikaistyöttömien työmarkkinatuen rahoitusvastuusta siirretään kunnille vuonna 2015. Kokonaisuutena valtiovarainministeriö arvioi valtion toimenpiteiden kiristävän kuntataloutta noin 200 miljoonaa euroa vuonna 2015.

Peruspalveluohjelmassa vuosille 2015 – 2018 kuntien toimintamenojen arvioidaan kasvavan 2,4 prosentilla lähivuosina. Valtion toimenpiteiden arvioidaan hieman lisäävän kuntien menoja vuonna 2015 ja sen jälkeen alentavan muun muassa rakennepoliittisten toimien vaikutuksen johdosta. Ikärakenteen ja väestön määrän muutoksen arvioidaan aiheuttavan noin prosentin kasvun vuosittain peruspalvelujen tarpeeseen. Kuntien verotulojen arvioidaan kasvavan noin 2 prosenttia vuonna 2014 ja kehysjaksolla keskimääräisen kasvun arvioidaan olevan 2,8 prosenttia vuodessa. Menojen kasvaessa tuloja nopeammin kuntatalous pysyy alijäämäisenä ja korkean investointitarpeen ja -tason johdosta kuntien velkamäärä kasvaa voimakkaasti lähivuosina. Kuntien lainakanta on lähes 20 miljardia euroa vuoden 2015 lopussa; kasvua yli kaksi miljardia euroa vuodessa lähivuosina.

Vuoden 2015 käyttötalous- ja investointikehys perustuvat valtuustokauden strategiaan, siitä johdettuihin sitoviin tavoitteisiin sekä talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa sovittuun toimintamenojen kasvuun ja investointitasoon. Kehyksen kunnallisveron verotuloarvio perustuu vuoden 2014 veroprosenttiin. Valtionosuusarviossa on huomioitu kaupungin ikäryhmittäinen väestö 1.1.2014, valtion kehyspäättös sekä peruspalveluohjelman linjaukset. Valtionosuusuudistus, rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteet sekä sote-uudistuksen lakivalmistelu ovat vielä kesken, tehtyjen päätösten vaikutukset huomioidaan kaupunginjohtajan esityksessä. Heikko talouskasvu, työllisyystilanne sekä vielä valmistelussa olevat lakimuutokset luovat epävarmuutta kaupungin tulopohjan kehitykseen. Kaupungin verotulot kasvoivat poikkeuksellisten erien vuoksi vuonna 2013 6,8 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Kuntien verotuloennusteeseen, kuntakohtaisen ennustekehikkoon ja alkuvuoden toteumiin perustuvan verotulojen toteuma-arvion mukaan verotuloja saadaan vuonna 2014 926 milj. euroa, ja vuosikasvu jää 1,2 prosenttiin edellisvuoteen verrattuna.

Vuonna 2015 kaupungin arvioidaan saavan verotuloja yhteensä 952 milj. euroa, kunnallisverojen arvioidaan kasvavan 2,4 prosenttia, yhteisöverojen 3,0 prosenttia ja kiinteistöverojen 7,0 prosenttia. Kiinteistöverotulojen kasvu perustuu valtion päätökseen nostaa kiinteistöveroprosenttien ala- ja ylärajoja, vaikutus Vantaalla on noin 2,1 miljoonan euroa. Kehysarvio sisältää myös rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentin noston seudun useimpien kuntien tavoin ylärajaan 3,00 prosenttiin vuonna 2015.

Vuonna 2014 kaupunki saa valtionosuuksia 138,5 miljoonaa euroa ministeriöiden (VM ja OKM) päätösten mukaisesti. Vuonna 2015 arvioidaan valtionosuuksia saatavan 135 miljoonaa euroa. Kehysarvio vuodelle 2015 on tehty valtion kehyspäättöksen ja peruspalveluohjelman linjausten pohjalta sekä Vantaan väestökehitys huomioiden. Vuonna 2016 tehtävä valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tuonee huomattavan lisän kaupungin valtionosuuteen.

Valtionosuusuudistus toteutuessaan hallituksen esityksen eduskunnalle esittämässä muodossa toisi Vantaalle 20,6 miljoonan euron lisän valtionosuuksiin porrastetusti kahdelle vuodelle. Vuonna 2015 lisäys olisi 50 euroa asukasta kohden ja vuonna 2016 myös 50 euroa asukasta kohden. Valtion tekemät valtionosuusleikkaukset kuitenkin pienentävät kunnille jaettavaa valtionosuutta ja Vantaan valtionosuudet laskevat alustavan laskelman mukaan -2,5 prosenttia vuoden 2014 toteuma-arvioon nähden. Kehysvalmistelussa ei ole ollut käytössä valtakunnallisia kuntakohtaisia valtionosuusennusteita vuoden 2015 uuden, esitetyn valtionosuusjärjestelmän mukaisista valtionosuuksista.

Vuoden 2015 verorahoitukseksi arvioidaan yhteensä 1 087 milj. euroa, mikä tarkoittaa noin 2,1 prosentin kasvua vuoden 2014 toteuma-arvioon nähden. Verorahoituksen oletetaan kasvavan vuosina 2016–2018 noin 3,8 prosenttia vuosittain. Verotulo- ja valtionosuusarviot tarkentuvat kaupunginjohtajan talousarvio- ja taloussuunnitelmaesityksiin.

Korkokulut kasvavat taloussuunnitelmakaudella lainakannan kasvusta sekä lainojen marginaalien nousemisesta johtuen. Vuonna 2015 korkokulujen arvioidaan pysyvän matalan korkotason johdosta vielä 20 milj. euron tasolla. Taloussuunnitelmakauden korkotuloarviot ovat kehysessä entisellä tasolla, sen sijaan muiden rahoitustuottojen sisältämien osinkotuottojen arvioidaan laskevan vuosina 2015–2016 Vantaan Energian jätevoimalainvestoinnista johtuen.

Kehyksen toimintatuotot perustuvat toimialojen näkemyksiin tulevien vuosien tulokehityksestä. Toimintamenojen kehysvalmistelu perustuu talouden tasapainottamis- ja velkaohjelman mukaiseen 1,5 prosentin vuosittaiseen kasvuun. Toimintakulut kasvavat vuonna 2015 erikoissairaanhoidon ja toimeentulotuen kasvusta sekä sivistystoimen valtionosuusrahoituksella katettavista ryhmäkokojenmuutoksista johtuen 2,5 prosenttia, toimintatuotot 4,4 prosenttia ja toimintakate 1,9 prosenttia vuoden 2014 toteumaennusteeseen nähden. Kaupunkitason kehys sisältää tämän hetken näkemyksen mukaisen varauksen Kehäradan liikennöinnin alkamisesta aiheutuvaan joukkoliikenteen kuntaosuuteen sekä Helsingin Seudun Liikenne kuntayhtymän (HSL) infrayhtymäjärjestelmän mukaisen vaikutuksen tuloihin ja menoihin. Joukkoliikenteen tulot ja menot tarkistetaan talousarvioesitykseen Kehäradan liikennöinnin ja HSL:n infrakorvausjärjestelmän vaikutusten tarkennuttua.

Maltillisen verotulokasvun ja valtionosuusleikkausten jatkuessa investointien tulorahoituskyvyn kasvattaminen ja velkaantumiskehityksen hallintaan saaminen edellyttävät alhaista menokasvutasoa koko taloussuunnitelmakauden ajan. Vuosien 2016 – 2018 toimintakatteen kehitys perustuu laskennalliseen 1,5 prosentin tasoon.

Kaupungin poistojen määrä nousee merkittävästi vuonna 2015 Kehäradan valmistumisesta johtuen. Kehäradan poistot sekä vuonna 2013 tehty päätös poistoaikojen lyhentämisestä nostavat taloussuunnitelmakauden lopussa kaupungin poistotason ja nettoinvestoinnit samalle tasolle, mutta heikentävät samalla kaupungin laskennallista tilikauden tulosta. Taloussuunnitelmakauden poistot tarkentuvat investointiohjelman laatimisen yhteydessä.

Investointitasoksi (ilman Kehärataa ja Kehä III:a) on määritelty talouden tasapainottamis- ja velkaohjelmassa enintään 90 milj. euroa, mikä edellyttää olennaista investointien priorisointia. Vuoden 2015 kehysessä kokonaisinvestointitaso on noin 123 milj. euroa. Kehyksen investointimenot ilman Kehärataa sekä Kehä III:n toisen vaiheen investointimenoja ja valtion osuuden rahoitusta ovat 98,5 milj. euroa. Kehys sisältää maapoliittisen ohjelman mukaisen varauksen maanhankintaa sekä varauksen Apotti tietojärjestelmään. Vuoden 2015 investoinneista (ilman Kehärataa ja Kehä III) katetaan kehysvalmistelutilanteen arvion mukaan tulorahoituksella 39 prosenttia ja kokonaisinvestoinneista vain 31 prosenttia. Kaupunki joutuu kasvattamaan lainakantaansa kehysarvioiden toteutuessa noin 84 milj. eurolla vuonna 2015.

Taloussuunnitelmakauden lopussa Kehäradan ja Kehä III toisen vaiheen rahoituksen päätyttyä kaupunki tavoittelee tilannetta, jossa se kykenee rahoittamaan investointinsa tulorahoituksella, ja jossa kaupungin lainakannan kasvu pysähtyy.

Esitykset sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2015

Valtuustokauden strategiaa toteutetaan vuosittain valtuustotasosten sitovien tavoitteiden sekä toimialojen tavoitteiden ja tulokorttien kautta. Sitovat tavoitteet ovat valtuustossa hyväksyttäviä

toiminnallisia ja taloudellisia tavoitteita, jotka edistävät valtuustokauden strategisten päämäärien toteutumista.

Liiteaineistona on valtuustoseminaarissa saadun palautteen perusteella valmistellut vuoden 2015 sitovien tavoitteiden luonnokset, jotka perustuvat valtuustokauden strategian painopistealueisiin ja päämääriin. Lopullisesti sitovat tavoitteet hyväksytään kaupunginvaltuustossa talousarviokäsittelyn yhteydessä marraskuussa 2014.

Kaupunginhallitus 9.6.2014 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä vuoden 2015 talousarvion käyttötalouden ja investointien laadintakehys liitteen mukaisesti,
- b) esittää vuoden 2015 talousarvion laadintakehys tiedoksi kaupunginvaltuustolle,
- c) ohjeistaa toimialoja laatimaan investointisuunnitelmansa kaikkien talousarvion hankeryhmien osalta kymmenvuotiskaudelle 2015 – 2024,
- d) hyväksyä liitteenä olevat esitykset sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2015 ohjeellisena toimialoilla noudatettavaksi talousarvioesitysten laadinnassa ja esittää tavoite-esitykset tiedoksi kaupunginvaltuustolle.
- e)

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 16.6.2014 § 5

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi vuoden 2015 talousarvion laadintakehys ja
- b) merkitä tiedoksi liitteenä olevat ohjeelliset esitykset sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2015.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Lisäksi merkittiin, että asiaan jätettiin seuraava **valtuustoryhmien yhteinen** pöytäkirjalausuma: "Merkitessään tiedoksi esitykset vuoden 2015 ohjeelliseksi sitoviksi tavoitteiksi valtuusto toteaa, että jatkotyössä tulee kiinnittää huomiota siihen, että sitovien tavoitteiden sisältö ja mittarit vastaavat mahdollisimman hyvin toisiaan."

Liitteet:

- Kehystaulukot
- Luonnos sitoviksi tavoitteiksi vuodelle 2015

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

talousjohtaja Patrik Marjamaa, puh. 09 839 28542, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi